

Nr 19

Utlåtande i anledning av väckta motioner angående kommunernas upplåning för vatten- och avloppsanläggningar.

I två inom riksdagen väckta, till bankoutskottet hänvisade likalydande motioner, nr 335 i första kammaren av herrar *Ferdinand Nilsson* och *Torsten Andersson* och nr 360 i andra kammaren av herr *Larsson* i Luttra m. fl., har hemställts, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om åtgärder, varigenom kommunernas upplåning för byggande av vatten- och avloppsanläggningar måtte på kreditmarknaden likställas med lån för bostadsproduktion beträffande såväl lånemöjligheter som räntesatser.

Beträffande motiveringen för förslaget hänvisas till motionen I: 335.

Över motionerna har utskottet inhämtat yttranden från fullmäktige i riksbanken, Svenska stadsförbundet och Svenska kommunförbundet.

Riksbanksfullmäktige anför följande:

Fullmäktige vill — — — erinra om att med den inriktning som kreditpolitiken för närvarande har, den syftar till att uppnå den nödvändiga stramheten på kreditmarknaden utan att återuppliva de direkta placerings- och räntereglerande ingrepp, som tidigare skett för att säkerställa statens och bostadsbyggandets finansiering. Mot bakgrund av den förstärkning av den svenska kapitalmarknadens resurser, som uppnåtts under de senaste åren, är möjligheterna för en med mera generella medel arbetande politik relativt goda. Sedan början av 1963 förekommer icke längre några placeringsrekommendationer till försäkringsbolag, sparbanker och andra kapitalmarknadsinstitut, och inte heller några rekommendationer angående räntesatser och övriga lånevillkor. Däremot upprätthålles emissionskontrollen vilken innebär att en turordning och tidsfördelning bestämmes för de olika emissionerna men icke att någon detaljgranskning företages av ändamålet för olika industri- och kommunlån.

Under sådana förhållanden kan fullmäktige icke finna motionärernas målsättning motiverad — det skulle gälla att prioritera ett kommunalt låneändamål som icke tidigare givits någon särställning vare sig i riksbankens rekommendationer eller i den kreditpolitiska beredskapslagstiftningen. Fullmäktige får därför avstyrka att motionerna föranleder någon riksdagens åtgärd.

Styrelsen för *Svenska stadsförbundet* hänvisar inledningsvis till frågans behandling i samband med omläggningen 1962 av den kreditpolitiska beredskapslagstiftningen och anför:

I sitt yttrande över kreditmarknadsutredningens betänkande framhöll styrelsen, att en prioritering av statens och bostadsproduktionens lånebehov

givetvis medförde en beskärning av kommunernas lånemöjligheter och att kommunerna fått mycket stark känning av den prioritering som skett enligt överenskommelser mellan riksbanken och kapitalmarknadsinstitutet, eftersom vissa grupper av dessa institut normalt svarade för den väsentligaste delen av kommunernas kreditförsörjning. Förvisso var det enligt styrelsen ett kommunalt intresse att bostadsproduktionen kunde hållas å en hög nivå, men styrelsen hävdade att även kreditbehovet för särskilt samhällsviktiga kommunala investeringar borde prioriteras, i första hand sådana som utgjorde en förutsättning för och en följd av bostadsproduktionen i den av statsmakterna beslutade omfattningen.

Under hänvisning till att någon av riksbanken rekommenderad prioritering av lån till bostadsbyggandet för närvarande icke förekommer uttalar styrelsen:

Under sådana förhållanden anser styrelsen, att ett likställande på kreditmarknaden av kommunernas upplåning för byggande av vatten- och avloppsanläggningar med lån för bostadsproduktion icke skulle underlätta ifrågavarande upplåning. Först vid ett återinförande av en prioritering av vissa lånebehov aktualiseras på nytt frågan om de kommunala investeringarnas ställning i kreditprioriteringsavseende, sålunda icke endast investeringar i vatten- och avloppsanläggningar utan också övriga lika angelägna och nödvändiga investeringar i samband med bostadsbyggandet, såsom iordningställande av mark för bostadsändamål, anläggande av gator och vägar samt olika serviceanordningar för bostadsområdena.

Även styrelsen för *Svenska kommunförbundet* åberopar sitt ställningstagande till kreditmarknadsutredningens betänkande:

Styrelsen pekade därvid på dels investeringar, som utgör förutsättningen för att bostadsproduktion skall kunna bedrivas — inköp av mark, anläggning av vägar, gator, allmänna platser o. d. samt vatten- och avloppsverk — dels den ökning av skolbyggandet som följer av beslutet om allmän övergång till grundskolan. I yttrandet framhöll styrelsen vidare att om det skall vara möjligt tillgodose de investeringsbehov, som uppkommit genom statsmakternas beslut om bostadsproduktion och grundskolan, måste kommunerna tillförsäkras erforderliga kreditmöjligheter. I annat fall riskerades att kommunernas finansieringssvårigheter skulle kunna spolia av statsmakterna uppställda program och målsättningar.

Styrelsen säger sig dela motionärernas uppfattning att eftersläpningen vad gäller utbetalningen av nämnda statsbidrag i hög grad belastar den kommunala ekonomin och fortsätter:

På grund härav talar onekligen starka skäl för att lånemöjligheterna för vatten- och avloppsanläggningar bör likställas med vad som gäller för bostadsproduktionen. Om den föreslagna ordningen skall få åsyftad effekt måste emellertid kommunerna samtidigt tillförsäkras garantier för att möjligheterna att erhålla lån för andra investeringsändamål — t. ex. markköp, gator, vägar och skolbyggnader — inte i motsvarande mån begränsas. Vad som erfordras för att underlätta kommunernas nuvarande finansieringsproblem är nämligen ökad tillgång på lånemedel. Utan garantier av nyssnämnd innebörd är därför enligt styrelsens mening föga vunnet med att kreditprioritera ett enstaka kommunalt investeringsändamål.

Utskottet. Förslag av samma innebörd som det nu framlagda har tidigare prövats av utskottet. Senast skedde detta i anslutning till behandlingen av den år 1962 framlagda propositionen om likviditets- och kassakvotslag, placeringskvotslag och ränteregleringslag. Utskottet (utl. nr 17) framhöll därvid vikten av att man klart avgränsade de sektorer där sådana speciella förhållanden kunde anses råda som motiverade en prioritering av vissa finansieringsbehov. I anledning av motioner med samma yrkande som de nu föreliggande uttalade utskottet som sin bestämda uppfattning, att någon ytterligare prioritering av detta slag icke borde ske inom kreditpolitiken. Vid förnyad prövning av frågan har utskottet icke funnit skäl att ändra denna ståndpunkt.

Aberopande vad här anförts får utskottet hemställa,
att motionerna I: 335 och II: 360 icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 14 april 1964

På bankoutskottets vägnar:

C. G. REGNÉLL

Närvarande:

från första kammaren: herrar Schmidt, Gustaf Henry Hansson, Åke Larsson, Palm, Nils Theodor Larsson*, Gorthon, Augustsson och Larfors;

från andra kammaren: herrar Regnéll, Berglund, Hansson i Önnarp, Larsson i Umeå, Bengtsson i Landskrona, Ekström i Iggesund och Fridolfs-son*.

* Ej närvarande vid justeringen.